

OTÁZKY PROFILOVÉ ČÁSTI MATURITNÍ ZKOUŠKY

Předmět:	Zeměpis
Školní rok:	2022/2023
Počet otázek:	25

Číslo	Téma otázky
1	<p>Vesmír a sluneční soustava</p> <p><i>Vznik vesmíru, jeho složení, popis jednotlivých vesmírných těles, vznik a složení sluneční soustavy, geocentrický a heliocentrický názor, Slunce, bližší popis těles sluneční soustavy, stručná charakteristika jedné planety.</i></p>
2	<p>Planetární geografie</p> <p><i>Koncepce vzniku planety Země, její postavení ve vesmíru a sluneční soustavě, údaje o velikosti a tvaru Země, pohyby Země a jejich důsledky, základní údaje o Měsíci, pohyby a fáze Měsíce, zatmění Slunce a Měsíce.</i></p>
3	<p>Základy kartografie</p> <p><i>Definice kartografie jako vědy, definice mapy, matematická podstata map (druhy zobrazení, měřítek, souřadnicový systém), dělení map (podle měřítka, obsahu, zobrazovaného území, způsobu vzniku, počtu mapových listů, podle časového období, k němuž se vztahují), obsah mapy, další kartografická díla a mapám příbuzná znázornění.</i></p>
4	<p>Geomorfologie Země</p> <p><i>Charakteristika geomorfologie jako vědní disciplíny, geosféry a horninová stavba zemského tělesa, litosféra (složení litosféry, teorie pohybu litosférických desek). Působení endogenních a exogenních činitelů, následné reliéfní tvary, typy reliéfu (podle nadmořské výšky a genetické typy reliéfu), přírodní rizika.</i></p>
5	<p>Atmosféra Země</p> <p><i>Definice meteorologie a klimatologie, vývoj a složení atmosféry, vertikální členění atmosféry, meteorologické prvky a jevy (sluneční záření, teplota vzduchu, atmosférické fronty, tlakové útvary, stálé a místní proudění vzduchu, tropické cyklóny, vlhkost a oblačnost, optické a zvukové jevy), podnebné pásy Země (stručná charakteristika vybraného pásu), atmosférická přírodní rizika.</i></p>

6	<p>Hydrosféra Země – oceánské vodstvo</p> <p><i>Základní pojmy (hydrologie, oceánologie), rozdělení zásob vody na Zemi, velký a malý hydrologický cyklus, odtokové a bezodtoké oblasti, příčiny a důsledky ovlivnění oběhu vody v krajině člověkem a vhodná opatření, členění světového oceánu (stručný popis jednotlivých oceánů, typy moří, zálivy, průlivy, průplavy, typy pobřeží), vlastnosti a pohyby oceánské vody, reliéf oceánského dna, přírodní rizika.</i></p>
7	<p>Hydrosféra Země – pevninské vodstvo</p> <p><i>Rozdělení zásob vody na Zemi, velký a malý hydrologický cyklus, příčiny a důsledky ovlivnění oběhu vody v krajině člověkem a vhodná opatření, odtokové a bezodtoké oblasti, dělení jednotlivých akumulčních zdrojů a jejich bližší charakteristiky, přírodní rizika.</i></p>
8	<p>Biosféra a pedosféra Země</p> <p><i>Definice biosféry a pedosféry, základní biosférické pojmy (ekosystém, biom, populace, biodiverzita), fytogeografické a zoogeografické oblasti, přírodní zóny Země (charakteristika vybraných zón). Vznik, stavba a složky půd, půdotvorní činitelé, půdní druhy a typy, rozložení půd na Zemi, ekologické problémy (eroze, acidifikace, salinizace, aridizace...).</i></p>
9	<p>Krajina a životní prostředí, přírodní a antropogenní rizika, trvale udržitelný rozvoj</p> <p><i>Charakteristika a příklady přírodní a kulturní krajiny, vztahy přírody a společnosti, příklady narušování ekologické rovnováhy, příklady přírodních a antropogenních rizik ovlivňujících krajinu a životní prostředí, globální problémy (prohlubování nerovnosti v rozmístění obyvatelstva a jeho aktivit, infekční nemoci, podvýživa, hladomor, korupce, nedostatek pitné vody, problematika surovinových zdrojů, degradace tropických deštných lesů a půd, ohrožení biodiverzity, znečištění světového oceánu, globální změny klimatu, poškozování ozonové vrstvy....), ochrana ŽP, typy chráněných území např. v ČR, trvale udržitelný rozvoj.</i></p>
10	<p>Politická geografie</p> <p><i>Změny na politické mapě světa (historie objevování a osidlování jednotlivých regionů, významní mořeplavci a objevitelé, historická kolonizace a dekolonizace jednotlivých regionů, současná závislá území, současné válečné konflikty a konfliktní místa ve světě. Charakteristika závislosti a nezávislosti států, příklady závislých území, druhy státních hranic, formy a způsoby vlády, demokracie a diktatura (příklady států), vnitřní správní organizace státu (na příkladu ČR), problém vyspělého Severu a zaostalého Jihu, dělení zemí na první – pátý svět. Příklady celosvětových a regionálních integrací, EU. Vysvětlení pojmů jádro a periferie, jejich lokalizace ve světě.</i></p>
11	<p>Geografie světového hospodářství</p> <p><i>Zařazení hospodářských aktivit do jednotlivých hospodářských sektorů (primér-kvartér). Jádrové a periferní hospodářské oblasti. Vliv fyzicko-geografických a socioekonomických faktorů na rozmístění a produkci primární výroby, vznik, vývoj a typy zemědělství, hlavní zemědělské oblasti a jejich produkce, zemědělství a životní prostředí (problémy půdní eroze, aridizace, dezertifikace, acidifikace, salinizace...), světový rybolov. Dělení a těžba nerostných surovin, exportní a importní oblasti, hlavní přepravní proudy, prognózy do budoucna. Průmyslová revoluce a vývoj industrializace, lokalizační faktory prostorového uspořádání průmyslu, dělení průmyslu na odvětví, hlavní průmyslové oblasti světa, změny v odvětvové a územní struktuře průmyslu, vývojové trendy (rekultivace, revitalizace, green fields, brown fields), průmysl a životní prostředí. Význam terciéru pro regionální rozvoj a národní</i></p>

	<p>ekonomiky států, význam a hlavní oblasti cestovního ruchu ve světě a ČR, význam a základní druhy dopravy, důležité dopravní uzly a trasy světa, další služby a jejich vliv na rozvoj hospodářství, vývojové trendy terciéru.</p>
12	<p>Geografie obyvatelstva a sídel</p> <p>Rozmístění obyvatelstva na Zemi, vývoj počtu obyvatel a prognózy do budoucna, demografická revoluce, základní demografické ukazatele (natalita, mortalita, přirozený přírůstek/úbytek, hustota zalidnění, střední délka života, kojenecká úmrtnost), biologické, ekonomické a kulturní znaky obyvatelstva (věková skladba obyvatelstva, lidské rasy, ekonomická aktivita, národy, jazyky, náboženství), migrace (pojem migrace, historie, druhy a hlavní směry migrací v historii a současnosti, současné problémy spojené s migrací), sídla a urbanizační trendy, hlavní jádrové a periferní oblasti, hlavní urbanizační jednotky světa (aglomerace, konurbace, megalopolis), globální problémy (prohlubování nerovnosti v rozmístění obyvatelstva a jeho aktivit, infekční nemoci, podvýživa, hladomor, korupce, negramotnost...).</p>
13	<p>České republika - fyzicko-geografické poměry</p> <p>Poloha, geologický a geomorfologický vývoj ČR, reliéf, klima, vodstvo, půdy, biosféra, krajinné typy. Stav životního prostředí v ČR, druhy ochrany životního prostředí.</p>
14	<p>Česká republika - socioekonomické poměry</p> <p>Historicko-územní vývoj ČR, vývoj osídlení, základní demografické ukazatele (natalita, mortalita, přirozený přírůstek/úbytek, hustota zalidnění, střední délka života, kojenecká úmrtnost), biologické, ekonomické a kulturní znaky obyvatelstva (věková skladba obyvatelstva, rasy, ekonomická aktivita, národy, jazyky, náboženství), migrace, urbanizace, typy sídel, administrativní členění státu. Vývoj ekonomiky a její transformace po pádu komunismu, průmyslová výroba, lokalizační faktory průmyslu, průmyslová odvětví, významné průmyslové oblasti, zemědělská výroba, hlavní produkční oblasti a komodity, zahraniční obchod, současná ekonomická situace a problémy, služby a cestovní ruch, vnější vztahy a integrace.</p>
15	<p>Evropský mezoregion - střední Evropa</p> <p>Vymezení regionu, jeho význam, fyzická, socioekonomická a politická charakteristika regionu.</p>
16	<p>Evropský mezoregion - severní Evropa (státy Skandinávského a Jutského poloostrova, Finsko, Island, Pobaltské státy)</p> <p>Vymezení regionu, jeho význam, fyzická, socioekonomická a politická charakteristika regionu.</p>
17	<p>Evropský mezoregion - západní Evropa</p> <p>Vymezení regionu, jeho význam, fyzická, socioekonomická a politická charakteristika regionu.</p>
18	<p>Evropský mezoregion - jižní Evropa (státy Iberského, Apeninského a Balkánského poloostrova (Řecko))</p> <p>Vymezení regionu, jeho význam, fyzická, socioekonomická a politická charakteristika regionu.</p>

19	<p>Makroregion východní a jihovýchodní Evropy (státy postsovětského prostoru a Balkánského poloostrova)</p> <p><i>Vymezení regionu, jeho význam, fyzická, socioekonomická a politická charakteristika re</i></p>
20	<p>Islámský makroregion (státy Jihozápadní Asie a Severní Afriky)</p> <p><i>Vymezení regionu, jeho význam, fyzická, socioekonomická a politická charakteristika regionu.</i></p>
21	<p>Africký makroregion (státy Subsaharské Afriky)</p> <p><i>Vymezení regionu, jeho význam, fyzická, socioekonomická a politická charakteristika regionu.</i></p>
22	<p>Angloamerický makroregion</p> <p><i>Vymezení regionu, jeho význam, fyzická, socioekonomická a politická charakteristika regionu.</i></p>
23	<p>Latinskoamerický makroregion (státy Latinské Ameriky)</p> <p><i>Vymezení regionu, jeho význam, fyzická, socioekonomická a politická charakteristika regionu.</i></p>
24	<p>Australsko-oceánský makroregion</p> <p><i>Vymezení regionu, jeho význam, fyzická, socioekonomická a politická charakteristika regionu.</i></p>
25	<p>Asijský makroregion (státy Jižní, Jihovýchodní a Východní Asie)</p> <p><i>Vymezení regionu, jeho význam, fyzická, socioekonomická a politická charakteristika regionu.</i></p>